VIDA ESCALENCA

REFRESQUEM LA MEMÒRIA

RICARD GUANTER

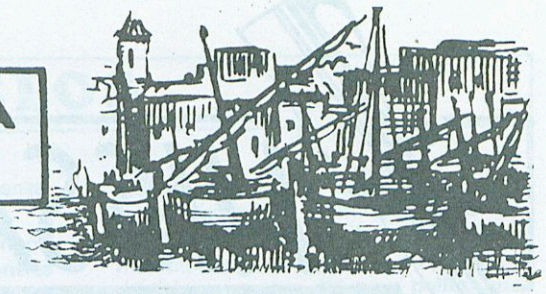

EN NYOTA

Home sense ofici ni benefici. Gandul com el jeure i, per conseqüent, pobre com una rata.

El seu sostre era el de les estrelles i, molt sovint, el de la presó, que es trobava –com tots recordareu– just al costat del vell Ajuntament i dins el mateix edifici. Allí hi era tancat, moltes vegades, per a respondre de les malifetes que contínuament feia, enmig de les riallotes de la mainada que, quan aquell estava entre reixes se'ls veia valents, però quan en Nyota es trobava en llibertat se'l miraven de reüll, mig espantats.

També passava, en més d'una ocasió, que li tocava pagar els plats trencats pels altres. No sempre el pobre Nyota tenia la culpa, però ja sabem que el refrany diu allò de **«agafa fama i posa't a jaure»**.

I així, quan passava quelcom d'anormal i no es coneixia l'autor de la malifeta, era sempre en Nyota a qui li tocava el rebre. D'aquí ve aquell adagi popular que es feu famós a l'Escala en el seu temps i que, encara ara, haurem sentit de la gent més gran:

«Amb raó o sense raó,
en Nyota a la presó»

El nostre personatge era el típic batusser del poble. Allà on hi havia baralles, en Nyota sempre hi era pel mig.

Tot sovint dormia dins els bots i llaguts que hi havia disponibles, quan no ho feia a la presó o a **l'Hospital dels Pobres** que hi havia a l'Escala, on actualment s'hi troba el Dispensari Municipal i la Telefònica. Dormia, sobretot, en les embarcacions inservibles que ell sabia que, per una circumstància o altra, no sortien a pescar.

Les nits que tenia menys problemes eren les de mal temps, quan els llaguts restaven a la platja. Llavors en Nyota podia triar el «llit» més confortable.

Les persones, per més entremaliades que siguin, sempre tenen alguna cosa bona i en Nyota tampoc fou una excepció.

Sembla ésser que tenia **una dèria especial per anar a apagar foc**. Quan n'hi havia un, ell era sempre el primer d'arribar-hi, disposat a deixar-s'hi la pell. S'hi llançava com una fera amb perill, fins i tot, de prendre mal. Però com que hauria tingut la vida a l'encant, més d'una ocasió, ja no en venia d'una.

Com ja hem comentat moltes vegades. A l'Escala hi havia, tot sovint, algun que altre incendi. Els punts més afectats eren els pallers i les quadres de bestiar i, generalment, les cases dels menestrals on s'hi remenava palla, canoques del blat de moro i d'altres materials inflamables.

Els pagesos apreciaven molt a Nyota, precisament perquè quan necessitaven la seva ajuda, sempre podien comptar amb ell.

En agraïment al seu bon comportament li donaven, tot sovint, alguna que altra cosa per menjar i, d'aquesta manera, una mica dels pagesos i una altra mica del peix que li donaven els pescadors quan els ajudava a pujar les embarcacions, **anava malvivint**.

Segons em conta la senyora **Teresa Ros**, en Nyota anava vestit de la roba que li donaven les cases més benestants de la població, que a l'època no eren pas massa abundants.

«En el fons, era una bona persona –ens segueix dient **la mare del recentment malaurat Eugeni Tasis**– disposat a ajudar a qui fos, però era molt gandul. Tant era així que, a voltes, per no donar un pas més, res li feia de dormir en ple dia sobre un empedrat. Es treia l'americana, la doblegava i la feia servir de coixí».

Ja hem dit que en Nyota s'esbatussava molt sovint i portava l'enrenou a per tot on anava. En certa ocasió, sembla ésser que va arreplegar en **Felip de la Meta** –un altre personatge típic de l'Escala, encara que més actual– i el va apallissar de valent. Com que en Felip era molt jovenet, li va tocar el rebre, però sí que li va jurar que se'n recordaria d'ell quan fos més gran. I així va ésser.

Segons m'explicaren en **Diego Masferrer** i en **Josep Cortal «en Papat»** –que en pau reposi–, en versions diferents però que coincideixen essencialment, un matí quan ja era més grandet, en Felip s'acostà a l'embarcació on sabia que dormia en Nyota. No li fou difícil de fer-lo sortir, ja que sabia prou bé l'afició d'en Nyota d'anar a apagar foc. Per això, en Felip, amb tota la força que li permeteren les seves cordes vocals **–de fet, ja era molt cridaner i escandalós–**es posà a cridar: **Foc a Can Kilis, foc a Can Kilis...!**

La reacció d'en Nyota va ésser fulminant, la que s'esperava. Com si s'escapés d'un ressort, en Nyota aparegué dret al cim de la barca, moment en el qual en Felip, sense perdre un instant, li tirà un grapat de sal als ulls per així tenir-lo desarmat de la seva encara millor força, i amb l'argau que portava a les mans el va apallissar de valent, arrancant-li pell del cap amb cabells enganxats, fins al punt que en Nyota hagué d'ésser assistit a **l'Hospital dels Pobres**, abans esmentat. Com és de suposar, tot i que era molt valent, les va passar molt magres, però al menys, aquella nit pogué dormir en un llit de veritat.

Mentrestant, en Felip era tancat a la presó, i a fora d'ella tota la mainada del poble li feien «pam i pipa», i ell els contestava que es preparessin per quan els pogués arreplegar. De la presó, en Felip en sortí ben aviat, ja que abans, a l'Escala, aquesta mena de delictes es resolien en família entre l'Ajuntament i el Jutjat de Pau, de la millor manera que sabien.

En aquella època també hi havia a l'Escala un altre personatge que es portava l'oli. Era, igualment, de pronòstic reservat. **Era un tal Moner, procedent de Palamós** –segons conten– i a qui es podia trobar, molt sovint, a les tavernes del poble.

En certa ocasió, segons ens contà l'Avi Papat, es trobava a la taverna de **Can Jacas**, on avui dia hi ha la botiga de teixits **Puig-Giralt**, més conegut pel **«sastre d'Albons»**, al carrer **Pintor Joan Massanet**, aleshores **carrer de l'Hospital**. Doncs bé, en aquesta taverna s'hi trobava també, aquells moments, en Nyota. Com ja solia succeir més d'una vegada, hi hagué un enfrontament entre ells dos, i en sortí més mal parat en Nyota. Aquest no digué res i abandonà el local. Al cap d'una estona hi tornava novament però aquesta vegada **ho feia portant un revòlver a les mans**, que, aneu a saber d'on l'havia tret.

Amb cara de pocs amics, es dirigeix al tal Moner a qui amenaça amb l'arma. Però per més que en Nyota masegava amb la pistola, aquesta sortosament, no se li va disparar.

Ja us podeu imaginar la cara furiosa d'en Moner, home gros i forçut, en veure's amenaçat. **Fillets meus, quins bufets va fer!** Sense pensar-s'hi ni un sol moment, arreplegà d'un grapat en Nyota i, aixecant-lo amb els braços enlaire pel cim del seu cap, surt de la taverna **a l'estil de les pel·lícules de l'Oest Americà** i s'adreça cap a les **«Roques d'en Guillem»** i, com aquell que no hi toca, estavella contra les pedres el cos d'en Nyota, com si fos un sac.

Era de nit. El poble de l'Escala ja se n'anava a dormir. Una llum tremolosa d'una vella farola de la platja presencià el fet.

Un altre, en el seu lloc, allà s'hi hauria fet el paquet.

Però en Nyota, que tenia set vides com els gats, s'aixecà, encara que amb penes i treballs, però no pogué evitar de dormir a **l'Hospital dels Pobres**, la qual cosa, com és de suposar, no li vingué del tot malament. Feia molta fred i aquella nit dormí sota sopluig.

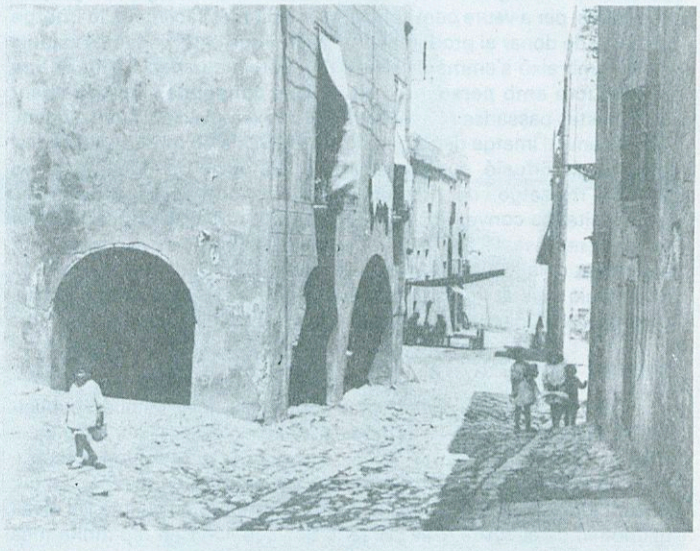

Part baixa de l'antic carrer de l'Hospital, avui dia carrer Pintor Joan Massanet. D'aquell han desaparegut l'empèdrat, les voltes de ca la «viuda», les antiquades façanes i la taverna de Can Jacas, de la qual parlem en el nostre article, i que apareix en darrer terme de la fotografia i al costat esquerre del carrer, davant la qual podem veure dos clients asseguts en una taula i fent-la petar.

El sol resplendia –deuria ésser l'estiu– i per protegir-se'n es posaren sota el tendal de l'establiment que gairebé anava de carrer a carrer.